

Djetešce nam se rodilo!

Opaska uredništva: Donosimo u prijevodu odličnu knjižicu o. Lipperta D. I., »Ein Kind ist uns geboren« (Weinachtsgedanken), izašla u Nakladi »Ars sacra« (München) u vrlo ukusnoj opremi (stoji 1,25 maraka). O. Lippert je dobar poznavalac svih vrлина i slabosti našega doba te vrlo vješto primjenjuje vječne istine baš na naše moderne prilike.

Budući da je Bog htio postati čovjekom, da uzmogne boraviti među nama, htio je da proživi čitav njegov razvitak, počevši od djeteta. Dugi taj razvitak nije smatrao dugotrajnim i sporim obilaženjem; vrijeme djetinjstva i mladosti nije mu bilo vrijeme čekanja, kojega se konac nestrpljivo iščekuje. Njemu je djetinjstvo bilo tako važno kao i muževno doba, nedozrelost tako znatna kao i zrelost; prvo nesigurno hvatanje djetinjih ručica jednako vrijedno i djelotvorno kao i nemoć tih istih ruku, kad su ono bile na križ pribijene.

Toga radi je i Božić, blagdan Njegova siromašnog narodenja, postao isto tako velikim praznikom kao i blagdan Njegova slavnog uskrsnuća, jer u svakom Njegovom prazniku skrta je sva punina Njegovih otajstva; iz svakog trenutka Njegova života izbija cijela veličina toga božansko-ljudskog života, u svakom Mu pokretu duše i tijela sadržana je vaskolika spasonosna moć Njegove volje, što je spremna da prinese žrtvu spasenja: u svakoj svojoj česti On je čitav.

Isus je stoga upravo tako dobar učitelj, isto tako prikladan uzor, jednako moćan Spasitelj u djetinjoj Svojoj dobi kao i Isus u muževnoj svojoj dobi, kad se kao umirući Krist žrtvova za nas na križu. Krist kao dijete sa smiješkom na licu upravo tako dira, da potresa kao i Krist, što plače i krvlju se znoji; doista je taj smiješak isto tako strašan kao i suze i krv, što ih je kasnije obilno prolijevao. Odmah u prvom psalmu božićne liturgije čitamo: »Zašto se bune pogani i zašto narodi smišljaju prazne stvari? Kraljevi zemaljski i knezovi skupljaju se na Gospodina i na Pomazanika Njegova... Ali onaj, koji boravi u nebesima, podsmijeva im se, Gospod im se podrugiva.« Vjerujemo li doista, da nam se Bog podsmijeva? Smijehom punim ironije i poruče, smijehom punim sažaljenja? Je li to možda bio smisao djetinjeg smiješka, kojim Bog-Čovjek započe Svoj život među nama?

Promatramo li, kako su ništetna i neznatna pred Bogom pače i ona naša djela, kojima se ponajviše ponosimo, čini nam se, da je doista takav bio taj božanski smijeh. Nekoć su stari kulturni narodi gradili kulu, što bi imala, da se digne nebu pod oblake, da nadvisi i nadmudri svaki potop nebeskih voda. A Gospod reče kao s ironičkim smiješkom: »Sađimo dolje i pomiješajmo im

jezike«. Ta vrlo malo treba, da im se jezici pomiješaju i pomrse, pa da postanu nesložni; tada se već ruše sama od sebe i najsilnija njihova poduzeća.

No ako Bog i očituje svoju ironiju, nije ona ni okrutna ni nemilosrdna ni britka. Nježna je to i beskrajno blaga ironija. Njegov je smiješak kao osmeh majke, kad je mala, goropadna i nestrpljiva ručica djeteta trza za odijelo; ona za časak popusti malome napadaču, da se vući i turati, pričinja se slabom i ne-moćnom, priušti mu po koje potpuno slavlje — i svemu se tomu smiješi.

Prastara ona povijest o zidanju kule babilonske i ironičkom smiješku Božjem još se nije dokončala sve do dana današnjega; ona se opet i opet odigravala, samo s tom razlikom, što ljudi htjedoše da podignu još smjelije i prkosnije kule, i što se Bog nije poslužio niti onom malenkosću, koja je trebala, da se razori prva ona bezumna građevina. On je ljudima popuštao sve više i više, puštao ih da srću putevima, kojima su naumili i tako postadoše već sami od sebe nesložni; sam se pak pričinjao sve slabijim i popustljivijim, dok konačno ne bi potisnut u tijesnu štalicu krotkih životinja pred vratima istočnoga gradića; dok se ni u čem nije razlikovao od slabog i nejakog djeteta. Ta ima li ironije zanosnije i milije od ove? Prisiljen drskom, kao u djeteta malenom pesnicom uobrazenoga svijeta, upušta se On u boj kao u kakovu igru, i gle već uzima na se i djetinji lik, jer, kako reče, dorašlom nije lako igrati se s djecom, a osim toga ta velika zemaljska djeca treba da izvošite potpuno slavlje. Možda je ta divna i čudnovata igra betlehenskog Djeteta smisao one drevne i tamne izreke svetog Pisma: da se Mudrost Božja veseli u igri s ljudskom djecom pred licem Očevim?

No ne igra se to Mudrost Božja radi zabave. Jer Bog se ne mora zabavljati niti si igrom vrijeme kratiti, kad »tisuću godina pred njim stoje kao jedan dan«. Ako je ironija Božja blaga kao smiješak majčin, onda je i mudra poput riječi, što je prozborise usta očeva. Da učimo iz te igre, da možda ipak jednom shvatimo ozbiljni njezin smisao, to je ono, što ona od nas očekuje. Da se odvažimo postati djecom i takovom ostati, da u našem životu, u tom veoma teškom i ozbiljnom životu, promatramo i sami igramo igru, djetinju igru, u tom bi da nas pouči mila i draga djetinje igra betlehemska. No premda moramo postati djecom, ipak ostajemo velikom djecom, čega radi nam ne pristaje kojekakve djetinjarije, pa baš toga radi nastoji ljupko betlehensko Djetešce, da istrijebi iz nas sve, što nije nevino i djetinje. Da ne budemo djetinjasto tašti i uobraženi, da ne triumfiramo poput nezrelih ali i da ne klonemo prebrzo duhom i ne plačemo, poput djece, to bi rado djetinja igra betlehemska među nama da polučī.

* * *

Bog nije štedio vremena, kad mu je trebalo da postane djetetom. Svako dijete ima mnogo vremena, a mnogo mu ga i treba. Ne žuri mu se, ne da se ni goniti, jer ne kani ništa da učini. Njemu je samo do igre, a za igru se traži više vremena no za ikoji drugi posao. Samo onaj može da se igra, koji ima mnogo, mnogo vremena. Tako eto ima u ljudskom životu, na kojega se kratkoću uvijek tužimo, pače i u najznamenitijem i najdragocjenijem božansko-čovječjem životu dosta vremena, da se po miloj volji naigra; ako u našem životu nema vremena za to, moramo ga stvoriti, jer tada je on jamačno prenatrpan kojekakvim stvarima, koje u nj ne idu. Igra pak, mirna i tiha djetinja igra pod svaku cijenu pripada životu, nesamo djetinjstvu nego i takozvanoj zreloj muževnoj dobi. Niti ta dob ne smije biti hajka ni žurba; i taj život mora biti lažan, jer jasno je, da ni on ne smije brzati, kad i sam Isus nije htio, da postane velikim.

No samo ako nam je život u koji mu drago trenutku na svome cilju ili barem na njemu može da bude, dozvoljena je i probitačna takova sporost; ako se već plodovi nejakih ruku mogu smatrati za tako velike, zrele i savršene kao i najveća i najvrednija djela do slabosti klonuloga starca; kad već prava vrijednost djetinjstva može biti tako visoka kao vrijednost istrošenog i do zadnjeg daha iscrpljenog života radničkog; ako je u bilo kojemu pokretu kakove ljudske duše toliko sile i života kao i u ma kojoj drugoj duši i ako je u igri djeteta milosti moguća tolika svetost kao u trpljenju mučenikovu. Jamačno je o tome bio uvjeren dijete Isus, Isus dječak, Isus mladić. Nije se On naime žurio da prikrati svoje djetinjstvo niti one duge i na oko rekao bih prazne godine nazaretske.

Zašto dakle držimo, da nam je toliko trčati? Čemu da se prenađujemo, dok nemarno hitimo i preskakujemo vrijeme i kratke trenutke, što nam ih pruža? Jedva čekamo, da jednom postanemo »veliki«, »izobraženi«, da se dočepamo kakova »namještenja« i da napokon počnemo što god da radimo, da djelujemo. Upravo tim golim izgledanjem budućnosti promašujemo jedinu pravu zgodu, kad bi mogli nešto učiniti i biti: sadašnjost, taj trenutak, onaj slatki, dragocjeni i jedri »sada« to je jedino, što je naše; to jedino bi potpuno dostajalo, kad bismo ga samo znali upotrijebiti i potpuno iskoristiti. Još najviše uživaju taj »sada« djeca u svojoj bezazienoj tišini i miru, dakako samo tako dugo, dok ih odrasli ne počnu vući na kojekakva djela i zadaće, koje su obično vrlo sporedne i ne ne znam kako vrijedne i zamašne.

Mi bismo dakako rekli: djetinjti je život ispunjen ništavilom i upravo to ništavilo nazivamo — igrom. Mi pak, da neman o za to vremena, budući da ne smijemo svoj život ispunjati ništavilom. Ali što je ništavilo? Ne ćemo se valjda usuditi da ustvrdimo da su život Isusa Djeteta i Njegova igra bili ništavilo! Nije li i Njegova igra bila također tako uzvišena i božanski divna kao i kasniji Mu život Čudotvorca? Što je dakle ništavilo, a što je

vrijedno? Sve to konačno ovisi samo o našem mjerilu, što nam je baš pri ruci i kojim mjerimo. Zar je život vojskovođe, što osvaja carstva manje ništav negoli život trgovca, kad si proširuje trgovinu? I zar je život trgovca manje ništav negoli život seljaka, što si dograđuje žitnicu? I opet, zar je život tog seljaka manje ništav negoli život dječaka, koji se pobjedonosno vraća iz igre s loptom u ruci? Što je vrijedno? Što je ništavo? Nije li rad, što ga je vršio Isus kao dijete igrajući se u radionici svog othranitelja malenim hrapama pijeska i sitnim piljcima, bio veći i uzvišeniji i nije li moćnije potresao svijetom, nego li sva remek-djela ljudske kulture? Zar je to Dijete bilo možda slabije i bjednije od Heroda, svog moćnog progonitelja? Ili su Ga možda betlehemske gostioničari i jerusalemski kraljevi i svećenici istjerali napolje pred gradska vrata? Ili bio bi mogao prisiliti Njega, Svemogućega, Savjetnika, Oca budućega vijeka, da On sam nije izašao, sklonu razlozima mudra odgojitelja.

Neka stoga svemoćni Njegovi neprijatelji ne slave odveć glasno svoje pobjede, kao da im je već pošlo za rukom odrinuti Ga i s posljednjeg mjestanca na zemlji, iako Ga jednoć izvukoše pred gradska vrata i pribiše na križ. Nitko Mu ne može oteći života protiv Njegove volje, On jedini ima vlast predati ga i opet ga uzeti.

* *
*

Nego da se ne bismo i mi prije vremena predali pobjedničkom slavlju, iako smo ostvarili u životu i u povijesti svoje ljudske osnove, iako su nam ruke ostale pobjedničke, iako smo svoju moć i kulturu dotjerali do tolike visine da nam se čini da možemo i bez Boga na kraj izaći. Kako se ono još tamo do nedavna govorilo, dok se još svijet posve udobno hranio i opajao uživajući svoje tekovine, dok je još blažen posrtao omamljen brzom šumom svojih vozila? Ne treba se bojati više skupoće, govorilo se i slušalo, pa makar se nebo nad kojim krajem i zatvorilo za tri godine i šest mjeseci, kao ono za Ilijinih vremena. Naši brodovi i parni strojevi dovlače s najudaljenijih poljana svu puninu zemlje, koju samo možemo zaželjeti i ustrebati. I kako se ono još govoraše tik prije svjetskoga rata, kad su humanitet i sveopće bratstvo poput čarobna pića kružili među narodima, i kad su se pjevale pjesme, pjesme uživanja u čovjeku i u sreći, što smo ljudi. Pjesme veselja, radosti i uživanja u svijetu i svjetskom duhu, pjesme, što su obožavale čovjeka, to bajno i sveto, blago i slatko božanstvo, u kome nema zlobe ni laži ni izdajstva, dakako samo dokle ga uistinu ljubiš slobodnom ljubavlju poradi njega samog i dok ga braniš pred opakim onim i starodjevnim tužbama, što ga okrivljuju, da u njemu vrebaju istočniji grijeh i potajna bestialnost. Sjećamo li se još, kako snio se

onomađne razmetali? Ne bi dakako bilo nikakovo čudo, da smo to i zaboravili, jer mjereći po našim gorkim doživljajima leži ono u nedoglednoj daljini, daleko iza nas, premda mjereći po zvijezdama, ne prođe još ni dvadesetak godina.

Nijesmo li odveć glasno triumfirali, da mi Boga i Njegova upravljanja svijetom jedva i trebamo; naši diplomati se u to gotovo isto tako dobro razumiju; da nam ne treba više moliti za dobru žetvu i pogodovno vrijeme, kad naša znanost skrbi za to već posve sama; da ne trebamo težiti za nebom ni drugom boljim životom, kad se i na zemlji posve lijepo i lagodno živi, pače da su već i naša groblja pretvorena u umjetničke i čarobne vrtove, u šumske gajeve sanjarske ljepote. Da nema više ni muka ni mučila kao u ono staro vjersko i mračnjačko doba, kad su ljudska tjelesa komadana bila. Naša poodmakla kultura da je zatvorila puteve, što vode do onako barbarskih ratova, koji su bili nekoć, na njenom još niskom stupnju. Mi smo se hvalili, da ipak nijesmo previše rano triumfirali, da smo već tobože jaki kao Bog i da smo ugasili svijetla, što ih On na nebu pali; jer da naše vlastito svijetlo sja sada već dosta jasno, pa možemo biti i bez nebeskog svijetla i predati ga zaboravu!

Čini se uistinu, da je Bog popustio prkosu djece i da je pustio, da pomrčaju svijetla nebeska, jer oholi prosvijetljeni narodi hodaju već svi u tmuni, ruše se bijedno na tla ne znajući, kako da se opet dignu, da učine kraj toj nevolji. Čini se zaista, da Bog pred nama uzmiče, da nam daje potpunu slobodu upravo tada, kad se ponajviše u se pouzdajemo, kad se razmećemo i protivimo, kad se u ludoj oholosti i djetinjoj nestrpljivosti naslađujemo; kad mislimo, da Bog nama mora služiti, gdje, kada, i kako mi to želimo; kad u svojoj drskosti hoćemo da mu zakone krojimo, i ako nam nije po volji, da Ga isključimo i u kut potisnemo, da Ga zatajimo u svom sudenju i djelovanju, u svojoj politici i privredi, u svojem javnom i privatnom životu; kad naši prvaci i vođe viču odvrćajući nas, da si damo iz vana naprtiti ikakvih propisa ili se zauzdati moralnim zakonima, jer da ne može Bog hjeteti, da nam se uskraćuju naše želje i naši interesi, da nam se umanjuje posjed i ruši naš ugled.

Nijesu li to zaista djetinji razgovori i zahtjevi? I nije li dakle Bog veoma mudar odgojitelj, kad nas pušta, da za časok u vjetar jurišamo, dok ipak na koncu konca i opet ne upoznamo svoju djetinju slabost; kad pušta, da Ga naše djetinje ručice stišću i istisnu, dok ne primijetimo, da smo si ispod nogu istepli svoje vlastito uporište. Pa zašto i da ne pusti Bog rod tih malenih bića, što nastavaju Njegovu zemlju, da se u svojoj zlovolji i obijesti izbjesni, dok ga vlastito iskustvo ne učini razboritijim i privede k pameti? Da, sve to odaje izvanredno mudra Odgojitelja, kad On bježi ispred našega neobuzdanog i neograničenog prkosa, ispred naše lakomosti i pohlepnosti, ispred naše nepravdnosti i tvrdokornosti, ispred naše himbe i laži te se utiče

djetinjem liku i njegovoj slaboći. Svaki Božić, što no se povraća sa svojim jasicama i božanskim Djetešcem, čine, kao da nam kaže, da nam se Bog podsmijeva i da nam daje na znanje, da želi tim manjim i slabijim postati, što više mi težimo, da se uzdignemo. Jakom i svemoćnom Bogu navijestiše zemaljski divovi strahoviti rat na život i smrt; to je priča i umišljanje ohola poganstva. Bog kreće dakako u boj, ali čini se, kao da On to čini igrajući se poput djeteta; to je udivljenja vrijedno poslanstvo kršćanstva. On dolazi, da se bori, doista kao dijete, što ga možeš lako u kojigod kutić potisnuti. Tako je siguran svoje pobjede, tako malo treba, da zagospoduje nad ljudskom ohološću, da se usuđuje kroz tisuće ljeta opet i opet da nastupa kao nejakom dijete pred titanske bojne redove. Gdje i kada je oholi Babilon bio još tako ponižen kao ono betlehenskimi događajem i njegovom slavom.

No našoj sramoti još nema kraja. Držali smo, da ćemo svojim oholim izazovom na boj pogoditi Svemogućega na nebesima, a gle, mi smo samo plašili i proganjali siromašno Djetešce, što ležao je u jasicama, u povelju umotano. Zar da nas toga radi ne obuzme stid? Zar ne čujemo ovdje, kako je naša strast ne izrecivo niska i nevrjedna samilosti, kako je prezira vrijedna naša tlapnja za vlastitom veličinom, što se sve jače i jače širi. Kako moraju da te skromne jaslice ponize našu oholost, kako mora to tiho i mirno Djetešce da postidi našu glasnu buku i gungulu i naš urnebesni krik! Doista, što Svemoć Stvoriteljeva nije smogla, postiglo je slabo djetinjstvo Spasiteljevo: ono je sve više ljudima otvaralo oči, dok ne uvidješe konačno svoju uobrazenu veličinu i ne odbaciše je od sebe; veličinu s tako malo djetinje nevinosti, a punu prostih djetinjarija; dok se u toliko ne ojunaciše, da postanu djecom pred Bogom, dok se nijesu smeli nad svojim vrlinama i nad svojom nepogrešivosti, dok napokon nijesu oćutjeli, kako je neugodno sama sebe uvijek stavljati u središte, uvijek samo druge, pače i Boga, po sebi mjeriti, uvijek pustiti druge da nas poslužuju, mjesto da mi sami druge služimo.

*
*

To je dakle izvršilo Dijete iz Betlehema! Ono je preporočilo srca i djelovalo na najdublju dublinu unutrašnjeg čovjeka. Tko bi to još drugi mogao? Ljudi običaju da lukavošću i diplomacijom, podmuklim mrmljanjem i prijetnjom ili još najradije silom i nasiljem nastupaju jedan protiv drugoga; tako eto oni kušaju da preobrazu svijet. No srca im ostaju uvijek ista i sve, što stvaraju, nije zapravo ništa drugo nego nasipi zemlje, hrpe kamena, željezna lazija i nakon duljeg ili kraćeg vremena razvaline. Isus je pak preporodio unutrašnjeg čovjeka, njegove

nagone i instinkte, prosvijetlio mu duh i ojačio volju — barem kod nekolicine ljudi, koji ne sačinjavaju baš malen broj. I to sve je On učinio u svojoj, da po svojoj slaboći.

Nije li to dakle zbiljski dokaz one neizrecivo mile riječi sv. Pavla o »sili, što se u slabosti usavršuje«. Jer je mudrost Božja mudrija od ljudi i slabost Božja jača od ljudi... Što je ludo pred svijetom izabra Bog, da posrami mudre, i što je slabo pred svijetom izabra Bog, da posrami jako; i što je neplemenito pred svijetom i prezreno izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest«.

Mi samo s teškom mukom povjerasmo tim riječima. Ne ide nam u glavu, da bi i blagost mogla doći do svojega prava, da bi i čednost mogla štogod polučiti, da ozbiljni, trezveni i iskreni ljudi ne izlaze svuda kratkih rukava, da bi i idealiste bili od značenja i snage u realnom svijetu, uopće, da duh, misao, dobrota, nesebična požrtvovnost nije osuđena u ovome svijetu na potpunu nemoć. To nam baš nikako neće u glavu. A ipak je tako. Zar nemaju već djeca, ta sićušna, nejaka i bezazlena djeca jak utjecaj na naša srca? Tako da radi njihova života blagosiljamo rad i muku, da u njihovom smiješku gledamo sunčani sjaj? Stoga se i ne treba zapravo čuditi, što je iz Betlehema, od bozanskog Djetešća, proizašla obnova srdaca i s njome — zaista prava svjetlost svijeta.

* * *

Nažalost, premda se već toliko puta slavio Božić, ima ipak još uvijek dosta oholih i tvrdoglavih ljudi, koji još ne razumješe božićnoga Djetešća u Njegovoj ganutljivoj tišini i miru, u Njegovoj svojevoluminoznoj slaboći. Oni još uvijek misle isključivo na silu i novac, na vlastiti uobraženi ugled i na to, kako bi posvuda proturali svoje osnove, pače, kako bi i samim Bogom zavladali, kao gospodari i nasilnici.

Oni još i sada posve svijesno iznose pred Boga svoje zahtjeve; njihova je prošnja ohola, a pouzdanje samosvijest vlastite moći; prava su im tako nepokolebljiva i tako silno zamašna, da je jasno, e ih Bog mora bez krzmanja uzeti u obzir. Čini li se pak, da katkada oklijeva svojom pomoću, otrešita li straha i potištena li mrmljanja i sumnje u srcu tolikih! Kad bi bio Bog i kad bi u svojoj providnosti nad nama bdio, kad bi bilo pravednosti i pravice, ljubavi i pravoga smisla u svijetu... ne bi On mogao samo gledati, krzmati svojom pomoću, te pustiti, da se takovo što događa. Tako eto prevelika oholost i titanski prkos lako prelazi u bojažljivost, kao što se uopće djeca iz objesti lako podaju plaču.

Kakova dakle sredstva upotrebljava Bog protiv toga? Kao dijete dolazi On k rasplakanoj djeci! Divne li mudrosti Njegove

odgoje! Ta betlehemska Djetešce, rekao bih, upravo povladuje tu plašljivost, donosi joj nove hrane! Ne čini li se upravo, kao da je Bog uzmicao pred tvrdokornim stanovnicima betlehemskim, pred kraljevima i svećenicima jeruzalemskim? Kao da je morao bježati i skrivati se pred tako velikom mržnjom i licumjerjem, pred tolikim grijesima i tolikom lažju! Kako dakle da pomogne drugima u njihovoj bijedi! I svaki ponovni povratak božićnoga slavlja daje nam da to dublje i bolnije očitimo djetinju slabost Spasitelja, što nam ga Bog posla, što nam je silnija Njegova pomoć, što žarče i srdačnije moramo da vapimo k Njemu iz velike svoje dubljine. Ne uvidamo li tu posve jasno, kako uprava cijelog svijeta leži u rukama ubogog tog Djeteta? Zar nam se ne čini, da je sam Bog upravo nemoćan, a da bi mogao pomoći neizmjerne boli svojih stvorova? Kad baš nikada ne opažamo sasvim jasno i očigledno prst Božji, kad tako rijetko, a često i previše kasno doživljujemo pobjedu pravde i istine, kad se On nikad ne udostojava da sade dolje i da se bori za svoju stvar, za se i za nas! Gdje je naš Bog i gdje je desnica Njegova? Tako se eto ori u bezbroj duša. O da bi se oblaci prolomili i rosili Pravednika, da bi se otvorila zemlja i da bi iz nje nikao Mironosac! Ali gle, dok mi još tako tužujemo, On je već došao i uvijek ponovno dolazi — ali kao dijete! No što može dijete usred svjetskih strahota? Zar je Bog pred svjetskom zbunjenošću postao doista tako slab kao dijete, tako nemaran kao dijete, koje ne razumije i ne poima zbilje i strahote položaja? Što dakle ima da za nas znači Betlehem i Djetešce u jaslucama? Upravo ovo: da prebrzo, prerano i odveć lako ne klonemo duhom!

»Tako se igra Božja ruka ipak samo neko vrijeme« mišljaše nekoč sveta neka redovnica iz zemlje Würtenberga. Igra se! U dubini svoja priprostoga i vjernoga srca našla je ona pravu riječ. Jest, smiješna je to igra, što ju svemogući i premudri Bog igra, kako naprama drskom grijehu i oholosti tako i naprama zapomagaju bijede i malodušnosti, dok se prividno obima uklanja i utječe slabom i siromašnom djetinjstvu. No nije li to okrutna igra, što je Bog vodi s patnicima? Jer nije nama doista do šale, barem ne sada u današnjoj bijedi. Da, otkako smo ostavili igre iz djetinjstva, nije bilo sigurno sata, u kojem bismo zaželjeli da se poigramo i kao djeca našalimo. Vrlo je gorko i puno zbilje naše trpljenje. Kako može dakle Bog da se zaodjene djetinjim likom, kao da ništa ne razumije od naše bijede i nevolje, kao da ne može toinu da pomogne; kako je još i On mogao poći među nevoljnike, kao da ih i onako nema dosta?

Bilo je spasonosno po oholog i opakog čovjeka što je morao uvidjeti, kako se njegovo vlastito precjenjivanje samoga sebe i njegov upor konačno upravio proti ubogom Djetetu iz Betlehema: to ga je posramilo i otrijeznilo njegovu umišljenu veličinu. Tako eto htjede mudrost Božja, što se poigrava, da se i nezadovoljni čovjek, što se tuži i očajava, sastane s ovim zaplakanim i patničkim Djetetom i pred Njim se postidi, što je mogao da se na takovo dijete gnjevi i mrmlja, na dijete, kojem još kudikamo

treba više pomoći i njege, kojega je plač i sklapanje ručica kudikamo ganutljivije i dirljivije nego li naše samoljublje i sebično jadikovanje. Taj nas stid mora da nauči, da ne precjenjujemo vlastitih potreba, i upravo u tome ćemo naći svoju pomoć i svoje spasenje. Uistinu nigdje se trpljenje čovječanstva ne ublažuje ni bojažljivost njegova ne uklanja tako kao pred jasticama, pred zaplakanim Djetetom Božjim. Pogled na to Djetešce učinio je, da su ljudi zaboravljali i svladavali sve jače i jače vlastiti jad, dok se ne naučiše — puni sućuti i blagosti — prignuti se do drugih nevoljnika.

Naivni i neprosvijetljeni čovjek traži uvijek razlog svoje nesreće u izvanjskom svijetu, uvijek baca krivnju na kojekakova bića, na okolnosti i događaje, na ljude i na samoga Boga. No sreća je kao i ljubav, prava, istinska »caritas«: ni jedna se ni druga ne osniva na izvanjskim okolnostima poput lijepa vremena ili proljeća. Sreću i ljubav mora svaki da čuva u samome sebi, da ih svakamo već potpuno zrele sa sobom nosi; toga radi ih i tako rijetko kada pravo razumijemo. Obje nijesu ništa drugo nego pravi odnosi našega srca. Otvoreno, nesebično i toplo srce sipa bez prestanka i gotovo nesvijesno na sve strane zrake ljubavi i ne treba u svakom pojedinom slučaju posebna motiva, da bude blago i lubežno; takovo srce nadvladava i bijedu. Ono je kadro da sačuva i u trpljenju mir i jakost, ono na svom dubokom dnu skriva nepomućenu vedrinu, pa makar na površini bjesnile neznam kako divlje bure i oluje; takovo srce izmaklo je uskom i tijesnom samoljublju, uteklo je samomu sebi dokopavši se svijetla i zračna polja — a to je sreća. Istom tada, kad se otvara pogled srca, da primi u se tuđu sreću i tuđu bol, istom tada počinje oslobođenje od vlastite muke. Dok samilosno promatramo i osjećamo tuđi bol, jača se naše vlastito srce; pače dok nastojimo da odstranimo i vidamo tuđi bol, širi se naše srce te time postaje i samo zdravo. I tako eto počinje poput dječjeg kola, što ga povede Dijete iz Betlehema, čudna ona utakmica, u kojoj bi htjeli žalosni, da još i tuđu žalost, a nevoljni i opterećeni još i tuđe breme da uzmu na svoja leđa, i u kojoj se gle, događa čudo: dok se žalost sa žalošću druži, pretvara se u neslućenu radost; dok se breme slaže do bremena, postaje lako i slatko. Divno to otkriće pošlo nam je za rukom tek u Betlehemu. Djetešce Isus predalo se ljudima na negu i skrb, kao da i onako nemaju dosta da njeguju i čuvaju, i gle, usred tako povećanih zahtjeva postadoše i sami bogati i veseli. Dijete Isus dođe i sjedini još i svoje djetinje suze sa svim onima, što su već bile orosile zemlju, kao da ih i bez njih nema dosta. No gle, uslijed tih najganutljivijih djetinjih suza naučit će ljudi sve više i više otiirati tuđe suze i pri tom im se vlastite presušiše i usahnuše. Sa suzama u očima naučili su da se smiju, i uistinu nema blaženijeg smiješka od tog pravog osmjeha djetinjeg.

* * *

O odgojiteljska mudrosti Djetešca Isusa, kako si nedokučljiva! Kako si blago i milo postidjela naše djetinjasto hvastanje, kako si nježno i mudro utišala naš samoljubni plač! Podmuklu oholost, što nas je nadimala i što nas je sama najjače mučila, otirala si svojim smiješkom, a našu plašljivost, što nam je tištila i stezala grudi, uklonila si iz naših srdaca svojim plačem. Tako nježno i blago nas još nitko nije nikad ukorio; nova je to, mudra i divna odgoja Isusova i njegove svete vjere. Prije je Bog slao gnjevne proroke, sada ljubezno Dijete; prije je govorio strašno poput groma, sada pak šalje Opominjača, što nas šuteć opominje. Ljudi se ne dadoše poučiti mudročcu starješina i svetih staraca, a sada ih uzgaja nemodno Dijete, ne jako Dojenče, i oni se ne mogu toga radi niti potužiti, jer tako je ljubezan, mio, ganutljiv i drag Odgojitelj! Njegova odgoja proteže se na unutrašnjost, najdublju dublinu srca ljudskoğa. U predašnje doba bile su potrebne mnoge zapovijedi, koje su lučile vanjski život svetaca Božjih od života neobrezanih, nepravednih i nečistih ljudi; novi pak Odgojitelj je dijete, a djeca ne diraju u vanjske životne okolnosti sve naokolo rušeci, ona diraju neposredno u dno srca, i tako nestaje svake razlike između čista i nečista, između svjetskog i svetog mjesta, nema razlike između zvanja, staleža i naroda; ta sada treba da nam naše srce prožmu novi osjećaji, koji su mogući, do kojih se dolazi po svim putevima. Jer sve napokon ovisi o tome, da se u djetinjoj tlapnji ne uznese mo i ne uzvisimo i da ne klonemo duhom u djetinjastoj tuzi i nevoľji; da svoje drske nagone obuzdavamo i iskorenjujemo ufanje u sama sebe, da srca budu nesebična, iskrena i odana, riječju: da naučimo od Djeteta Isusa samo smijati se i plakati.

Kao što se to Dijete smijalo, tako se i mi naučimo smijati se smiješkom bezbrižnosti zaboravivši na same sebe, s djetinjim pouzdanjem u Oca. Smiješak nadalje poradi ljepote svijeta, tog djela ruku Božjih, i poradi slatkoće života, što u Boga utiče sa svim svojim nadama kao kakova rijeka sigurna toka. Da naučimo smijati se s onima, što se smiju i učestvovati u svemu, što je lijepo, vedro i veselo, u svemu, što srca ljudska uzdiže, i pred čim se oko od radosti zasjaji. Ali i mudri smiješak, što se uzdiže i vlada nad svim što je nisko i što bi da nam srce ispraznim varkama mami i zavede. Smiješak i blage i razumne mudrosti, koja se ne daje smesti ni ogorčiti nikakvim crnim i žalosnim razočaranjem. To bi bio smiješak prave djece Božje, koja su pokraj sve svoje djetinje nevinosti ipak zrela, ozbiljna i mudra, koja su unatoč svom smiješu puna znanja i poštenja, koja pokraj sve svoje bezbrižnosti imaju ipak jasno oko i budan duh na oprezu pred svakim zlim neprijateljem, pa bio on ili skriven u vlastitom srcu ili sjedio moćno poput Heroda na prijestolju u gradovima ovoga svijeta.

A sada plač! Jest i plaču treba da se priviknemo, da ne postanemo hladni i tvrdi srcem. Treba da znamo plakati nad svakim grijehom, da ne budemo tvrdokorni i opaki i da s grijehom ne sklopimo nevaljali mir. Naše suze ne smiju presahnuti pred zloćom,

što je ovdje na zemlji, niti pred kojomgod opsjenom ljudskog srca; O kad bi ti upoznao što je na tvoj mir! Isus pri tome zaplače; ko bi mogao a da ne plače s Njim?

Plakati treba da se naučimo sa svakim, koji se žalosti, plakati, kao da bi njegova žalost bila naša. Inače lako otupimo i otvrdnemo prama neizmjerne bijedi ovoga svijeta: Što se to mene tiče? To je tvoja stvar! Dokle god zemljom teku rijeke suza, ne smiju nam se oči osušiti, ne smiju naša srca biti bez sućuti. Da, plakati mora da se naučimo, plakati od veselja, plakati iz zahvalnosti i udivljenja nad čudesima Božjim i nad milosrdem Njegovih puteva. Svijet Njegov može biti tako lijep u svijetlu jutarnjem, na brdima i na moru, da nam promatrajući ga suze ganuća okvase oči. I upravljanje Njegove milosti i pastirski Njegovi putevi mogu biti tako ganulljivi, da često i svećenici i majke i sestre moraju zaplakati u radosnom ganuću poradi tolike Njegove dobrote. Jao onomu, koji ne zna više plakati promatrajući ljepotu Božje ljubavi! Da, taj mora da je umro i da je posve mrtav, možda mrtav drugom orom smrću, koja nikad ne prestaje.

Jest, smijmo se i plačimo; kličimo i jecajmo ujedno pred Djetetom, što nam se rodilo, što je smijući se i plaćući došlo u naš naručaj i u naše srce!

Jubilemus Deo salutari nostro! . . . .

Floremus coram Domino,
qui fecit nos!

Preveo: J. Krist D. I.

